

Medlemsbladet

Uppsala Senioruniversitet Årgång 47 nr 4 Augusti 2025

Omställning av elsystemen	3
Besök från Alicante	4
Från Ikaros till James Webb	6
Resor och studiebesök	10

Medlemsbladet

Medlemsinformation för Uppsala Senioruniversitet. Utkommer med fem nummer per år.

Ansvarig utgivare: Anki Mattisson.
ISSN: 1651-0445

Redaktion och tryckeri

Kristina Söderlind Rutberg (ordförande), Maivor Sjölund (vice ordförande), Lillemor Berg (arkiv), Inger Hammer, Hans Jivander, Annika Lundmark, Barbro Nilsson Garbergs (layout) och Maria Wold-Troell (layout)

Mejladress:

usu-redaktionen@googlegroups.com

Tryckeri: Wikströms Tryckeri AB, U-a

Omslag

Åkerlandskap vid Vallhavs säteri.
Foto: Inger Hammer

Uppsala Senioruniversitet

Org nr 81 76 02-4969

Ordförande: Anki Mattisson

Sekretariat

Adress: Bergsbrunnagatan 1

753 23 Uppsala

Telefon: 018-24 35 01

Öppettider: Vardagar 10–12

E-post: usu@usu.se

USU:s årsavgift

För att delta i USU:s aktiviteter måste du ha betalat årsavgiften 250 kronor. Den betalas mot faktura som kommer i november och avgiften gäller följande kalenderår.

Meddela adressändring!

Ändra [e-post](#), [annan adress](#) och [telefonnummer](#) under Mina sidor på vår webbplats eller meddela expeditionen så får du den information som du ska ha.

www.usu.se

Nästa nummer 5-2025 utkommer 24/10, manusstopp 15/9.

Uppsala
Senioruniversitet

Folkuniversitetet

Senioruniversitetet i samverkan med
Folkuniversitetet/Kursverksamheten
vid Uppsala universitet

Välkomna tillbaka!

Jag hoppas att ni alla har eller har haft en skön, varm sommar och att ni har kunnat koppla av ordentligt. Vi hade tack vare alla funktionärer en fin vårtermin med ett mycket varierat och spännande program och med god uppslutning från medlemmarna både till serier och cirklar. Nytt för läsåret 2024/25 var de tre temadagarna som drog fulla hus och temadagar kommer att bli ett stående inslag. Våra duktiga arbetsgrupper lider ingen brist på förslag till serier och deras entusiasm smittar nog av sig till före-

läsarna som i sin tur lockar till sig medlemmarna.

Höstens program är lika välmatat och intressant som vanligt. Ett nytt avsnitt i serien om fortskaffningsmedel väntar på de som deltagit i serierna om bilar, tåg och båtar. Övriga medlemmar är också välkomna! Miniserien *Kan vi lära oss något av historien?* kommer säkert att ha något att lära oss. Det nya programmet kommer att läggas ut på webben mitt i sommaren och det tryckta skickas ut i augusti.

Under vintern och våren har styrelsen drivit ett förändringsarbete. Vi har en bit kvar till det medlemsantal som vi hade före pandemin. Det viktiga är kanske inte att växa utan att behålla medlemmarna så att kärnverksamheten, det vill säga vårt programutbud, ska kunna utvecklas. Det finns många förklaringar till att ökningen har avstannat. En är demografin – antalet nya seniorer minskar med femtiotalisternas intåg i pensionsåldern. En annan är att många arbetar längre, och när de väl blir pensionärer lockar friheten. Den tredje förklaringen kan vara konkurrensen i föreningslivet i en stad som Uppsala. Utbudet för vår medlemsgrupp är rikligt och möjliggör många val. Mer information om styrelsens förändringstankar kommer senare.

Vi ses i höst!

Anki Mattisson

TISDAGSFÖRELÄSNINGAR

Föreläsningarna hålls i Kyrksalen, Missionskyrkan, S:t Olofsgatan 40 i Uppsala. Medlemskap krävs. Föreläsningstid 13.15–ca 14.00 eller 14.15. Därefter tid för frågor. Föreläsningarna filmas och kan ses i två veckor efter föreläsningen.

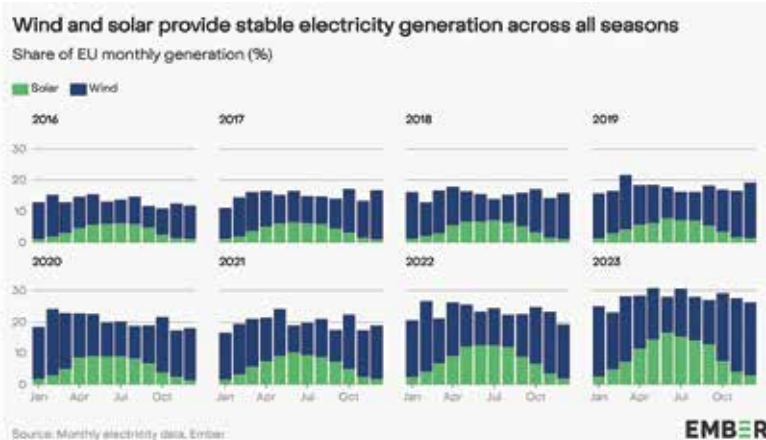
2 sep.	Pierre Schori: <i>Överlever den amerikanska demokratin Donald Trump?</i>
16 sep.	Cecilia Rydinger: <i>Körprofessorn – hur Eric Ericson gjorde svensk körkonst världskänd</i>
30 sep.	Filip Johnsson: <i>Sveriges framtida elförsörjning – perspektiv, utmaningar, kostnader</i>
14 okt.	Ulf Bjelke: <i>Invasiva främmande arter – ett ökande problem i Sverige</i>
28 okt.	Carl Henrik Carlsson: <i>Judiskt liv i Sverige – tradition och förnyelse</i>

Omställning av elsystemen

Bengt Härdin, ingenjör i elektronik och reglerteknik med särskilt intresse för energiomställning för minskad klimatpåverkan, ger här en bakgrund till professor Filip Jonssons tisdagsföreläsning.

Filip Jonssons grupp på Chalmers har modellerat stor-skalig integration av variabel elproduktion med start i ett okompenserat läge. Med hjälp av en kostnadsminimerande modell vidtogs stegvisa flexibilitetsåtgärder från elhandel, vattenkraft, baskraft, batterier, vätgasproduktion och värmelager.

Resultaten visar på en möjlighet att balansera tillgång och efterfrågan på el i ett koldioxidneutralt norra Europa. Effekterna av varje åtgärd visas i illustrativa diagram över antal tillfällen för över- och underskott av energi med fördelning på både storlek och varaktighet. Det finns en översiktlig presentation på svenska (not 1) som kan hjälpa läsaren att förstå resultaten.

Månatlig elproduktion från vind och sol i EU. Den är stakt ökande och tämligen jämnt fördelad över åren 2016–23. Källa: European Electricity Review 2024 - <https://ember-energy.org/>

Klimatet och elektrifieringen globalt

Det pågår en omställning i många av världens elsystem med stark ökning av andelen sol- och vindkraft. Om förnybar kraft byggs med en genomtänkt sammansättning, beroende på breddgrad, och kompletteras med lagringsteknik och högspänningsöverföringar mellan regioner, framstår en elproduktion från förnybara källor år 2050 som ett nåbart mål. EU ligger långt framme.

En rejäl andel av världens utsläpp av växthusgaser kommer från gamla sätt att producera el, vilka alltså måste avvecklas av klimatskäl. Med måttliga tillskott av el skulle vi kunna minska utsläppen från transporter, industri och uppvärmning avsevärt.

Det råder ofta motstridiga uppfattningar om turordningen för byten till bättre teknik. "Först måste elproduktionen bli helt fri från utsläpp innan transporterna elektrifieras", o.s.v. Då bortser man från hur usel verkningsgrad bränsletekniken har och hur lätt det är att fasa ut det mesta av fossil el. Och omvandlingen går mycket snabbt. Lyckligtvis tas nu stora tekniska steg, både inom elproduktion och i teknikval hos användarna, bort från förbränningstekniken. Drivkraften för renare teknik var från början klimathänsyn, men nu är försörjningstryggheten det mest centrala. Kostnaderna har dessutom minskat dramatiskt.

Elanvändningen ökar snabbt, men utbyggnaden av sol- och vindkraft täcker ännu inte ökningen helt och hållet. I världens största elanvändande regioner täcker nu el från förnybart mer än 75 % av den årliga ökningen. I EU blev tillskottet av förnybar el 61 TWh år 2024 medan elförbrukningen "bara" ökade med 31 TWh. Takten är ändå otillräcklig ur klimatsynpunkt. De politiska målen ligger dock under marknadsprognoserna.

Globalt producerades 32 % av all el från förnybart år 2024. Mängden el från kärnkraft har varit konstant sedan år 2000. Man har under åren avvecklat ungefär lika mycket kärnkraft som tillkommit. Andelen har minskat från 17 % år 2000 till nu 9 %.

Problemen med variation hos sol och vind

Eftersom sol- och vindkraft varierar över tid och plats behövs någon form av lager. En gammal teknik är pumpkraft, där vattenkraft kan utnyttjas genom höjdskillnaden mellan två sjöar. Vid överskott av el från sol och vind pumpas vattnet tillbaka från den lägre till den högre dammen. Elproduktionen kan aktiveras snabbt eller sparas i månader om det är lämpligt. Att bygga pumpkraft är dyrt men mycket lönsamt på grund av den extremt långa livslängden.

Det har varit kortsiktigt lönsamt att i Europa bygga mängder av gaskraftverk som kan startas snabbt. Enbart Tyskland har mer än 700 gasturbiner. Vattenkraft fyller detta behov hos oss.

Kärnkraftens stelhet medger inte den reglering som behövs ens för dygnsvariationen av elförbrukning. Hantering av variationer blir avgörande i elsystem med höga andelar av förnybar energi. Trycket att bygga om elsystem för att rymma riktigt höga andelar sol- och vindkraft är starkt över hela världen och driver fram nya lagringstekniker.

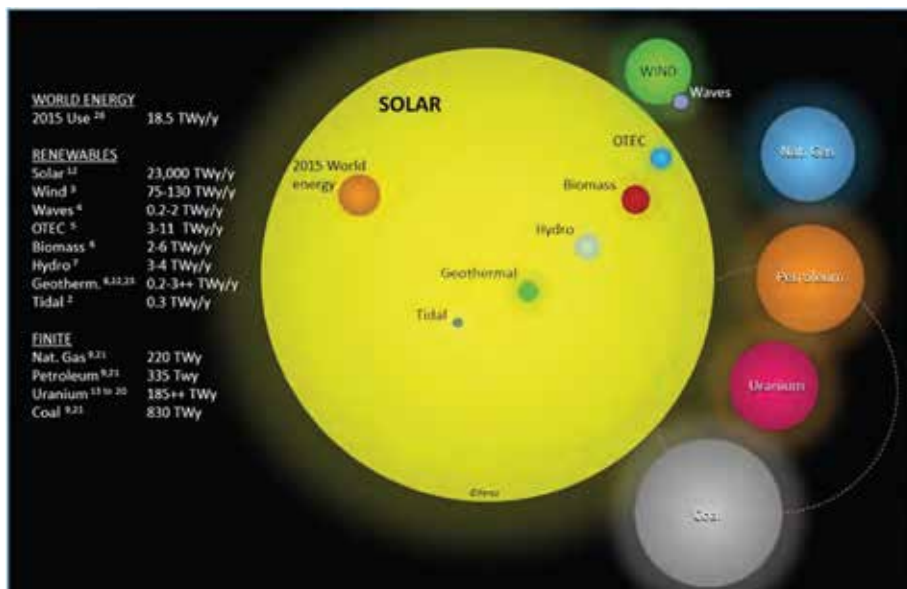
Lagringsteknikens stora betydelse

Ett hinder för mycket höga andelar av sol- och vind i elsystemet har varit lagringsteknik närmare städerna. Om bara sådana lager kan spara el från dagen till kvällen vore mycket vunnet. Vattenkraftreserver kan då användas mer för de långsammare variationerna.

Batterier baserade på litium och järnfosfat, LFP, har blivit mycket billigare. Det pris som för några år sedan sågs som en drömgräns att vänta sig till 2030, underskreds redan 2024. Nu uppförs de flesta av världens solparker tillsammans med batterier för lagring av produktionstopparna under dagen, och detta sker i en rasande takt. En del sådana lager kan med fördel även anläggas nära brukarna. En snabb utbyggnad kan ge tid för att bygga ut kraftnätet och framför allt för att tänka igenom hur framtidens elnät bör se ut. Den geografiskt starkt spridda produktionen och lagringen av elkraft som kommer ändrar villkoren för elnäten i grunden.

Vilka leder utvecklingen?

Kalifornien, Texas och Australien ligger långt framme i omställningen. Nederländerna har mest installerad solenergi per person. EU nådde 2024 en andel el från sol, vind och vattenkraft på hela 42 %. Kina och USA låg då på 32 respektive 23 %. Utvecklingen är dock som vanligt snabbast i Kina.

Beräknade ändliga och förnybara energikällor. Legendarisk bild av Perez&Perez från 2009. Uppdaterad 2015. Pilarna är egna förtydliganden. Kommentarer finns under länken i not 1.

Källa: [https://iea-shc.org/newsletters Vol 62](https://iea-shc.org/newsletters/Vol%2062)

Kinas el från kolkraft förväntas börja minska från 2025. Andelen el från kolkraft har varit som högst 81 % (2007) och har nu pressats ned till 58 % (2024). De nya kolkraftverk man bygger drivs under allt kortare tid.

I Europa är utvecklingen väldigt ojämnt fördelad. Tyskland, Italien, Spanien inför de nya teknikerna. De baltiska länderna driver på hårt för solkraft och lagring, rimligtvis på grund av sin problematiska granne. Det finns också några få länder i Europa som inte försöker ställa om till förnybar el. Vårt land tycks sälla sig dit. Man kan dock konstatera att solenergin välter energisektorns spelbord.

Bengt Härdin

Not 1: Se www.energiomstallning.se/USU. Under-tecknad står bakom denna icke-kommersiella webbplats.

Den 30 september kl. 13.15 föreläser **Filip Jonsson**, professor inom energiteknik, rymd-, geo- och miljövetenskap om *Sveriges framtida elförsörjning – perspektiv, utmaningar, kostnader*.

INTERNATIONELLT

Erasmus+ i fokus vid lyckat Alicantebesök

”¡Muy impresionante! Vi är så imponerade över vilka goda kunskaper i spanska som cirkeldeltagarna vid ert senioruniversitet har – och att spanska är så gångbart i Sverige!”

Det säger Marián Alesón Carbonell, rektor vid Alicante senioruniversitet, efter några dagars besök i Uppsala, arrangerat av USU:s internationella arbetsgrupp. Besöket ingår i Alicante medverkan i Erasmus+ och ett program för internationellt samarbete och utbyten mellan olika länder i Europa. Även USU är nu i färd med att formulera en ansökan om ackreditering till Erasmus+.

för internationellt samarbete och utbyten mellan olika länder i Europa. Även USU är nu i färd med att formulera en ansökan om ackreditering till Erasmus+.

Historia, kultur och samhällsliv

Det var en grupp på sju spanska seniorer från Alicante senioruniversitet som 5–8 maj fick stifta närmare bekantskap med Uppsalas historia, kultur och samhällsliv. Själva studerar de bland annat engelska på nivå B2 och C1, humaniora, datakunskap, bild och ljud, hälsofrågor, juridik, kulturarv och biologi. Andra populära områden inom Alicante senioruniversitet är arkitektur, konst, antikens Grekland, Romarriket, turism, sjöfart, marinbiologi och litteraturhistoria. Totalt finns det ca 150 olika program att välja på.

Alicantes seniorer kunde besöka Uppsala och USU tack vare sin aktiva medverkan i Erasmus+ som även USU kommer att ansöka om ackreditering till. Här ses fr. v. Alicia Moreno de Carlos de la Torre, Mari Carmen Ivorra García, Emilia Abad Gonsálvez, Marián Alesón Carbonell, Fernando Martínez López, Ramón García Golfe och Isabel Ordóñez Nuñez. Foto: Eva Carlestål

Senioruniversitetet i Alicante med sina ca 1600 studenter är knutet till Alicante universitet och leds av en egen rektor. Seniorerna i Alicante får poäng och diplom efter vissa kurser. Lägsta åldersgränsen är satt till 50 år, man strävar aktivt efter att få in yngre seniorer.

"En del undervisning sker på Zoom och vi har ordinarie verksamhet vid tolv mindre orter i Alicanteområdet. Dit åker lärarna med jämna mellanrum för att undervisa. Kanske något för ert senioruniversitet att ta efter" föreslår Marián.

Engagerade spanskstuderande

Ett centralt inslag i Uppsalabesöket var deltagandet och engagemanget från tiotalet av USU:s svenskstuderande på nivå B och C. Före besöket fick de via Zoom bekanta sig med de spanska gästerna och med dem bland annat diskutera kulturella stereotyper och skillnader mellan Spanien och Sverige. Orden "lagom" och "fika" stod högt på deras lista hur de ser på Sverige.

Själva besöket inleddes 5 maj med bland annat Uppsala slott och utsikten över staden och därefter en rundtur genom Uppsala. På Carolina Rediviva fick gästerna en fyllig presentation av "El Cancionero de Upsala" som är en unik samling spanska madrigaler från 1556. Det besöket avslutades med att alla gemensamt sjöng den för spanjorer kända madrigalen "Ríu Ríu Chíu".

I Universitetshusets vackra aula berättade Lars-Gunnar Larsson från Språkgruppen mer om Uppsala universitet och nationslivet varefter våra "studenter" fick träffa de spanska seniorerna på Katedralkaféet för gemensam fika och konversation på spanska om sina egna intresseområden.

Guidning på spanska i domkyrkan

Detta visade sig bli ett mycket lyckat inslag och konversationerna fortsatte när gruppen därefter besökte domkyrkan. Där guidades de runt av två av de svenskstuderande, Anita Lundberg och Christer Solander.

Andra studiebesök var Medicinhistoriska museet i Ulleråker, där Jan Stålhammar från Medicingruppen guidade, och Institutionen för vatten och miljö vid Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU). Eva Willén, som ju håller i USU:s Tisdagsföreläsningar, hade samlat flera forskare som berättade om SLU:s miljöforskning.

Några andra uppskattade besök handlade om information och hjälp vad gäller funktionshinder på Infoteket vid Kungsgårdens vårdcentrum, seniorboendet Ekeby Hus, där tidigare USU-ordföranden Maj Aldskogius guidade runt, och Linnéträdgården. Avslutningsdagen besöktes Mikaelsgården och dess verksamhet för Uppsalas hemlösa.

USU:s svenskstuderande på nivå B och C fick träffa de spanska seniorerna på Katedralkaféet för gemensam fika och konversation på spanska. Mycket givande och uppskattat enligt våra "studenter". Foto: Anders Fredholm

Stavgång till Gamla Uppsala

På begäran blev det även tid för "Nordic walking", som snabbt döptes om till "Marcha Nórdica", till Gamla Uppsala med rundvandring vid högarna och visning av den medeltida kyrkan. Här var det flera av våra svenskstuderande som deltog.

Dags för avsked

Avskedsnumret blev mycket uppskattat av gästerna. De bjöds på folkdansuppvisning och spelmansmusik av kulturföreningen Fyrisgillet i Disagården och fick bland annat stifta bekantskap med svenska uppställningsdanser, gammeldanser och olika slags pardanser. Särskilt de tre nyckelharporna väckte stort intresse, något liknande instrument hade de aldrig sett. Det var USU-medlemmar Minka Coholic och Christer Solander som svarade för denna populära programpunkt.

Alicantes rektor tackade alla inblandade och riktade ett särskilt varmt tack till våra egna svenskstuderande. "Tack vare ert stora engagemang har det varit ett mycket lärorikt och givande besök. Vi hoppas att Uppsala senioruniversitet snart kan komma på ett återbesök i Alicante" sa hon när gruppen lämnade Uppsala för ett tvådagars besök i Stockholm.

Bra exempel på samarbete

"Alicantebesöket visade sig vara ett utmärkt exempel på gott samarbete mellan flera av USU:s olika arbetsgrupper, och därtill kommer det fina engagemanget som våra egna svenskstudenter visade genom hela besöket" konstaterade Eva Carlestål, ordförande i Internationella arbetsgruppen.

Sina upplevelser i Uppsala har den spanska gruppen redovisat i en mycket proffsig och välskriven blogg som de kallar "Lagom – el equilibrio sueco" på:

upuauppsala.blogspot.com

Anders Fredholm, Internationella arbetsgruppen

Ovan där – Från Ikaros till James Webb

Under hösten 2025 kommer en föreläsningsserie att hållas om flyget. Serien spänner över ett brett område från mänsklighetens första försök att flyga ända fram till dagens flygtrafik.

Ulf Olsson, tidigare redaktör på Flyg- och Rymdtekniska föreningen, sammanställde artiklar till föreningens tidning, *Bevingat*. Här finns många intressanta beskrivningar av flyget, som sammanställts under perioden 2014–22: https://ftfsweden.se/sdm_downloads/bevingad-flyghistoria-2014-2022/. Ett smakprov av Ulf Olssons gedigna arbete om flygets historia följer av nedanstående referat av första artikel i *Bevingat*, som beskriver försöken att efterlikna fåglars flykt.

”Flygning med flax” (urval)

Människor har alltid drömt om att kunna flyga och det var kanske inte underligt att man i början försökte göra som insekter och fåglar. Under många hundra år försökte man flaxa sig fram genom luften.

Det första historiskt dokumenterade försöket tycks ha gjorts av en viss Simon i Rom år 66. Han försökte hoppa från ett torn med hemmagjorda vingar i närvaro av självaste kejsare Nero. Han misslyckades emellertid skändligen, föll och skadade sig så svårt att han dagen därpå avled. Till minne av hans försök finns han förevigad i en katedral i Frankrike.

Många försökte göra om Simons bedrift. Under de närmaste århundradena hoppade man från murar och torn, förtvivlat flaxande när vingarna inte bar. År 852 byggde en morisk man i Cordoba, Armen Firman, en vingliknande kappa med vilken han hoppade från ett torn. Han överlevde med mindre skador tack vare att kappan bromsade fallet.

Ett annat försök gjordes 1178 av en man i Konstantinopel, som företog sig att segelflyga från ett torn på Hippodromen i närvaro av kejsare Manuel I Komnenos. Han var klädd i en vit, vid och mycket lång klädnad i vilken han byggt ett ramverk att användas som vingsegel. Kejsaren, försökte övertala honom att uppgå försöket men efter lång tvekan sträckte han ändå ut armarna för att fånga vinden, tog språnget och omkom i fallet.

På 1300-talet hade en italiensk matematiker, Giovanti Dante, en viss framgång så till vida att han lär ha gjort en del framgångsrika experiment över en sjö. I samband med en bröllopsfest, eller kanske en svensexa, fick han emellertid för sig att hoppa från det högsta tornet i Perugia och segelflög över det stora torget. Han lyckades hålla sig i luften en stund men tyvärr skadade han ena vingen, kraschade mot katedralen och bröt benet.

Alla dessa försök handlade mest om glidflygning.

Idén om ornitoptern, en maskin med plana flaxande vingtytor, kläcktes av den engelske filosofen Roger Bacon (1214–94). Ornitopter av ornithos (fågel) pteron (vinge).

Den kanske mest kände av de tidiga pionjärerna var den store italienske konstnären och vetenskapsmannen Leonardo da Vinci (1452–1519). I hans efterlämnade papper finns mer än 500 utkast till flaxande flygmaskiner, hand- eller fotdrivna.

År 1870 flög däremot fransmannen Gustave Trouvé 70 meter i en flaxande maskin med krutladdningar, som aktiverade ett bourdonrör. Ett bourdonrör använder principen att ett platt rör böjt i cirkelform vill räta ut sig under tryck.

Edward Frost från England började också bygga ornitoptrar under 1870-talet. De första modellerna drevs av ångmaskiner och sedan av förbränningsmotorer (1902).

Ikaros fall. Takdekoration i Louvren, Paris, av Merry-Joseph Blondel (1781–1853).

Efter hand gick det bättre men efter framgången med The Wright Flyer dog experimenten med ornitoptrar ut för att återkomma under 1930-talet.

George R. White från New York, en tidigare flyginstruktör från första världskriget, gjorde 1927 försök att flyga med fotdrivna flaxande vingar. Maskinen vägde 50 kg och hade ett vingspann av 9 meter. Den havererade vid provflygningen men förbättrades senare.

År 1929 byggde tysken Alexander Lippisch (konstruktören av Me163 Komet, det snabbaste flygplanet under andra världskriget) en mänskligt driven ornitopter som flög en sträcka på 250 till 300 meter efter att ha bogserats upp i luften. Vissa har ifrågasatt om flygplanet kunde flyga på egen hand och inte bara var ett flaxande segelflygplan men Lippisch hävdade att det faktiskt flög.

År 1942 gjorde Adalbert Schmid en mycket längre flygning av en ornitopter på fältet München-Laim. Planet drevs av små flaxande vingar bakom en större fast vinge. Utrustat med en tre hästkrafters Sachs motorcykelmotor flög planet upp till 15 minuter.

Ett team vid universitetet i Toronto under ledning av professor James DeLaurier arbetade under flera år på

en motordriven ornitopter. I juli 2006 gjorde en sådan maskin med en patenterad vingvridningsmekanism en jetassisterad start och 14 sekunders flygning. Enligt DeLaurier var strålen nödvändig för långvariga flygningar, men de flaxande vingarna gjorde det mesta arbetet.

Föreläsningsserien HT-25

Människan har i alla tider sett fåglar ta sig fram i luft- rummet och avundats deras förmåga. Sägner om Ikaros, som av sin uppfinnande far försågs med fjädrar för att kunna räddas från odjuret Minotaurus i labyrinten på Kreta, är ett exempel. Ikaros blev så hänförd av flygturen att solen till slut smälte vaxet som höll fast vingarna, varvid han störtade i havet. Serien inleds med tidiga tankar om hur människan skulle kunna ta sig fram i luften till att i modern tid faktiskt också kunnat ta sig ut i rymden och till månen. För att få kunskap om förhållanden i rymden och på andra planeter och solen har satelliter av olika slag använts. Människan har även lyckats manövrera fordon och flyga robotar på andra planeter. Serien belyser människans önskan att resa snabbt och att lämna livet på jordytan för att nå nya hägrande mål.

Jan Frisk, serieansvarig

Strålning mot cancer – 70 års utveckling med fokus Uppsala

Studiecirkeln Medicinhistoriska nedslag uppmärksammar Medicinhistoriska museets samlingar, som är en av landets mest omfattande och sträcker sig från tidigt 1600-tal fram till nutid. 30 mars–30 november 2025 pågår utställningen *Strålning mot cancer*.

Ämnet är okänt för många. Utställningen är fokuserad på den tekniska utvecklingen av strålbehandling, en metod som idag används för mer än hälften av alla cancerpatienter. Där har Uppsala spelat en betydande roll med banbrytande forskning och en rad innovationer som tog sin början vid Gustav Werners institut på 1950-talet. Det är ett spännande stycke samtidshistoria om pionjäranda, datorkraft och internationellt samarbete.

Utställningen är resultatet av ett samarbete mellan Medicinhistoriska museet och Branschhistorisk förening för strålbehandling (BHFS). Producerad med stöd av *Världsklass Uppsala*, *Uppsala Läkareförening*, *Elektro AB*, *Raysearch Laboratories AB*, *C-Rad AB*, *ScandiNova Systems AB*, *Micropos Medical AB*, *Naslund Medical AB* och *ScandiDos AB*.

Specialvisningar

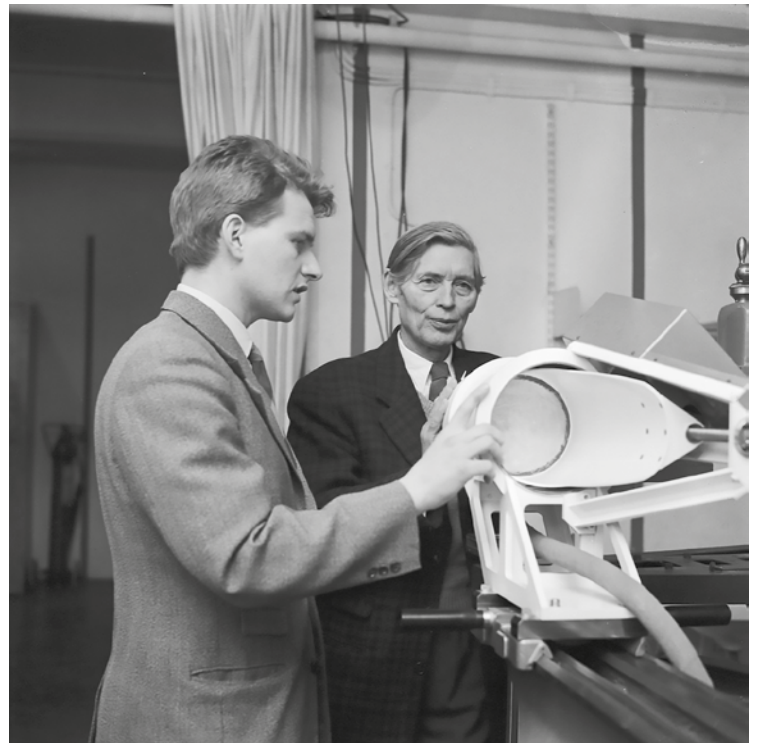
Inför sommaren och hösten planeras även specialvisningar och andra aktiviteter kopplade till utställningen. På Museinatten den 7 juni planeras en kvällsföreläsning, och fler tillfällen kommer. Håll utkik på museets hemsida, Facebook och Instagram.

En söndag i månaden visas utställningen av experterna från Branschhistorisk förening för strålbehandling (BHFS).

Tid: kl. 14.00–14.45

Datum: 6 juli, 7 sept, 5 okt och 2 nov. Ingår i entréavgiften.

Språk: svenska.

Vernerinstitutet. Ny metod för hjärnoperation. Professor The Svedberg och filosofie magister Börje Larsson vid den biologiska bänken utanför synkrocyklotronhallen. 18 januari 1959. Foto: Uppsala-Bild Källa Upplandsmuseet.

Medicinhistoriska museet

Sommaröppet: tisdag 13–17, torsdag 13–17, söndag 11–16 (ord. öppettider från 4/9)

<https://www.uu.se/medicinhistoriska-museet>

Zorn och Larsson – en djup vänskap

I höstens serie om Nationalromantiken ingår en föreläsning om "Konstnären Anders Zorn – världsmän och morakarl". Föreläsare är Johan Cederlund, museidirektör för Zornmuseet i Mora.

Konstnärerna Anders Zorn (1860–1920) och Carl Larsson (1853–1919) träffades när de båda gick på Konstakademien. Under åren som följde kom de att träffas genom arbeten med utställningar och vid olika konstnärliga sammankomster. En vänskap kom att utvecklas som blev livslång. Vänskapen kom även att omfatta deras respektive fruar, Emma Zorn (1860–1942) och Karin Larsson (1859–1928). En brevsamling mellan dessa fyra vänner finns sammanställd och kommenterad i boken *Breven mellan Anders Zorn och Carl Larsson och deras familjer*.

Under en följd av år brevväxlade de båda männen om idéer, aktuella frågor och utställningar. Men efter några år kom mer av vänskap att prägla breven. Det var uppmuntrande tillrop om en utställning gått bra och inbringat inkomster. I ett brev den 7 juli 1900 skriver Carl Larsson till Anders Zorn: "Du är en örn; det är din natur att höja dig över de andra flygfäna. Jag är en kuttran-de dufva som beundrande och rädd tittar upp i rymden på dig och de andra roffoglarna". Det blev också vanligt med hälsningar i breven till respektive hustru.

Från 1895 finns ett brev från Emma Zorn till Carl Larsson där hon hälsar från maken som efterfrågar en akvarell av Carl Larsson som han vill få med till en utställning i USA. Hon inleder brevet med "Bästa herr Larsson" och avslutar med "Karins och Er vän Emma Z".

I ett senare brev skrev Carl Larsson "Käraste Emma. Karin gaf mig just på kuschen derfor att jag ej på din uppmaning sändt prisuppgifter på de mer och mindre skrala tavlor jag sändt dig." Tilltalen i breven tyder på att Emma Zorn och Carl Larsson har lagt bort titlarna och nu tilltalar varandra Du.

Genom breven får man en bild av att Emma ofta hjälpte sin make med brevskrivning och organisering av utställningar samt olika former av sammankomster. I sitt hem i Mora hade de ofta gäster, konstnärsvänner, intellektuella, kungligheter och släktingar som stannade en längre eller kortare tid. Emma och Karin delade intresse avseende textil och hemslojd. De tog del i tidens trend, den så kallade Arts- and Crafts-rörelsen med rötter i England och William Morris som frontfigur. Inriktningen ville värna och lyfta fram hantverkets betydelse för att skapa en vacker och trivsamt hemmiljö. Idag vet vi

att Karin Larssons skapande med textilier och heminredning varit en betydelsefull del av hennes och makens konstnärliga verksamhet.

Carl var en flitigare brevskrivare än Anders, som skrev när något angeläget måste dryftas. Carl kunde ägna sig åt lite filosofiska utläggningar om livet, hälsan och dagsformen. Hur djupa deras vänskap var visar sig i Karins brev till Anders efter att Carl avlidit 1919. "Ja en sådan konstnärskamrat som du varit för Carl är väl något enastående i konsthistorien! Jag tänker nu närmst på ditt erbjudande att kosta på Gustav Vasas målade fresko. Något som Museiherrarna hade en storartad förmåga att förtiga med tysthet, utan att understryka det storslagna i ditt erbjudande". Bakgrunden till det Karin skrev var en långdragen oenighet mellan Nationalmuseum och Carl Larsson beträffande hans muralmålningar *Gustav Vasas intåg* och *Midvinterblot*. Åsikterna var många gällande både motiven och den konstnärliga kvaliteten. *Midvinterblot* refuserades två gånger. Anders Zorn hade i en skrivelse till regeringen erbjudit sig att bekosta utförandet i fresk både av Gustav Vasas intåg och *Midvinterblot*. Zorn hade även

Emma Zorn. Källa: boklustimora.blogspot.com

hedrat sin bortgångne vän genom att organisera för ett stipendium som fick bära hans namn. "Det gjorde mig innerligt glad", skrev Karin.

Vänskapen mellan Karin och Emma bestod, Emma blev änka året efter Karin. De höll kontakt med brev och telefonsamtal och träffades när det var möjligt. En flitig brevskrivare var även Karins dotter Kersti, som skrev långa brev till Emma och berättade om sig, sina syskon och senare även om sina barn. Denna brevväxling pågick även efter att Karin avlidit 1928. Hon skrev flera långa brev under hösten 1941 till Emma, som avled 4 januari 1942. Emma Zorn hade under åren efter Anders bortgång arbetat, organiserat och färdigställt Zornmuseet, baserat på Anders Zorns konst och hans samling av konst och konsthantverk. I museet var en vägg reserverad för konstverk av Carl Larsson.

Maivor Sjölund

Källor: *Breven mellan Anders Zorn och Carl Larsson och deras familjer*. 1998 Birgitta Sandström och Byggförlaget, Stockholm.

Recension: *Dalademokraten* 30 april 2014. "Emma Zorn kliver fram i egen rätt".

Wikipedia: Nationalmuseet angående Carl Larssons muralmålningar *Gustav Vasas intåg* och *Midvinterblot*.

Besök hos en hundraårig aktiv medlem

Om det är generna som styr så har **Kerstin Tönnesen** haft tur i det genetiska lotteriet. Hon och dottern Elisabeth tar emot i det vackra hemmet på Bredmansgatan och båda ser unga och energiska ut. Kerstin kan gå till Missionskyrkan med stavar men är glad över buss nr 9 som går från dörr till dörr. Hon behöver inte hemtjänst.

Kerstin har varit adjunkt i svenska och engelska och pensionerades 1991. Hon läste först en del kurser på "junioruniversitetet" men övergick till dåvarande Pensjonsuniversitetet när hon tyckte det blev för jobbigt med alla skrivningar. Hon har medlemsnummer 26.

Kerstin är fortfarande aktiv och går på serierna *Tillståndet i världen*, *Nedslag i konsten*, *Min musik* med flera, och är väldigt nöjd med utbudet. Den digitala utvecklingen är till stor glädje och nytta och hon har inga problem att hantera den, försäkrar dottern. Hon passar på att framföra att ljudet inte alltid är perfekt i Missionskyrkan och att föreläsarna ska rikta sig framåt för att ljudet i hörslingan ska gå fram. Lars Nilsson är ett föredöme.

Hon har många minnen från alla år i USU. *Idé- och lärdoms historia* med Tore Frängsmyr, en resa till Wien, latinstudier i tio år, för att nämna några.

Självklart läser hon *Medlemsbladet* och bläddrar fram uppslaget med Inga Löwdin, som hon mycket väl minns. Ett förstöringsglas med belysning behöver hon.

På vägen ut passerar jag ett proppfullt bord med foton på hennes barn, barnbarn och barnbarnsbarn. Att träffa Kerstin och Elisabeth gör mig optimistisk!

Text och foto: Maria Wold-Troell

FRÅN SEKRETARIATET

Dags igen för en ny termin med många aktiviteter du kan anmäla dig till! Till höstterminens föreläsningsserier och studiecirkel öppnar **anmälan den 14 augusti** och fram till den 20 augusti kan du i lugn och ro anmäla dig. Därefter lottas platserna till de aktiviteter som är fulltecknade och till de som inte är det kan du fortsätta att anmäla dig.

Du kan anmäla dig genom att gå in på vår webbplats www.usu.se antingen under Program/anmälan och sedan välja Aktuellt program/anmälan (där finns också information om själva förfarandet under rubriken Anmälningsinformation) eller genom att klicka på de

färgglada knapparna under rubriken Se hela terminens utbud. Du kan också per post skicka in talongen på programbladets sista sida eller skicka ett vanligt brev.

OBS! Vår hemsida uppdateras fortlöpande. Där hittar du aktuell information och ändringar, t.ex. ändrade lokaler eller tider för föreläsningar, men också annat matnyttigt som hur man loggar in på Mina sidor eller hur man kan förstora filmbilden.

Tips! Gå in på dina Mina sidor och kontrollera att din mejladress är rätt så att information från oss når dig.

Eva Högström och Kristina Lernevall

Rättelse

I artikeln om dr Ernst Westerlund i Medlemsbladet nr 3, sid 10, har ett fel smugit sig in i sista meningen: Ernst Westerlund jordfästes av ärkebiskop Nathan Söderblom, men i Vårfrukyrkan i Enköping och ingen annanstans. Jordfästningen ägde rum den 3 februari 1924 och samlade stora folkmassor; i täten för en högtidlig procession mot kyrkan vandrade ärkebiskopen och landshövding Hjalmar Hammarskjöld. Hela järnvägsvagnar kom lastade med blommor från när och fjärran. Ernst Westerlunds grav ligger också vid Vårfrukyrkan.

Seniorfestival på UKK onsd. 1/10 2025

USU är anmäld som deltagare. På festivalen finns något för alla seniorer. Man kan prova olika aktiviteter under hela dagen, både inne på UKK och ute på Vaksala torg. Tid: kl. 10.00–15.00. Fri entré.

Besökare bjuds på kaffe och bulle.

Lättare lunch finns att köpa.

Fler detaljer om program och innehåll kommer att publiceras närmare festivalen. Håll utkik på <https://www.ukk.se/program/seniorfestival/> för mer information!

Gustavsbergs Porslinsfabrik och Porslinsmuseum

Uppsala Senioruniversitet ordnar en resa till Gustavsberg 17 oktober. Nu firas brukets 200-åriga historia med en stor utställning, *Dukat till fest! Porslinsriket 200 år*, som speglar fabriken's fantastiska produktion.

Gustavsbergs Porslinsfabrik grundades 1825. Många olika yrkesgrupper behövdes som massaberedare, modellör, formgjutare, ugnsarbetare, brännare, hänklare, klipperska och putsare. Ett helt samhälle växte fram i anslutning till fabriken. Engelska porslinsarbetare kom dit och lärde ut metoder för tillverkning av flintporslin. Konstnärer anlätades tidigt som formgivare. Ur de varma ugnarna kom fantastiska praktpjäser. Klassiska porslinsserier som *Blå Blom* började produceras för den välbärgade medelklassen som behövde serviser för sina fester.

När Kooperativa förbundet tog över år 1937 inleddes en ny era. Samtidigt som tillverkningen rationaliserades, byggdes moderna fabriker och ett nytt bostadscentrum med **Olof Thunström** som arkitekt. Gustavsberg blev ett kooperationens mönstersamhälle som visades upp för besökare från hela världen. Man satsade på sanitetsgods och det kunde i sin tur bekosta en livlig konstnärlig verksamhet som utvecklades i Gustavsbergs Studio. Den startades 1942 och flera av landets yppersta formgivare, som **Wilhelm Kåge**, **Stig Lindberg**, **Berndt Friberg** och **Lisa Larson**, var verksamma där.

Wilhelm Kåge, som var konstnärlig ledare, skapade bland annat stengodset *Argenta* i grönt och silver. Han anställde Stig Lindberg, som excellerade i lekfulla och färgsprakande dekorer. Bland hans mest kända verk finns konstgodsserien *Karneval* och porslinsservisen *Spisa Ribb*. Lindberg var en tusenkonstnär som även ritade mönster för textilier och illustrerade bilderböcker av Lennart Hellsing.

Stig Lindbergs koppar Adam och Spisa Ribb.

Lisa Larson, känd för sina humoristiska och underfundiga figurer som *ABC-flickorna* och *Larsons ungar*, gick bort förra året. Då fabriken på 1980-talet råkade i kris, lämnade hon fabriken och startade *Keramikstudion* som fortfarande har verksamhet. Många av fabriken's gamla lokaler har under 2000-talet ombildats till konstnärsateljéer som öppnar upp för besökare ett par gånger om året.

En annan formgivare är **Karin Björquist** som verkade i 40 år på porslinsfabriken. Hon har blivit mest känd för sin *Nobelservis* som hon skapade 1991 i samband med Nobelstiftelsens 90-årsjubileum.

Gustavsbergs porslinsmuseum

Redan tidigt började man samla de föremål som tillverkades i fabriken. För att uppmärksamma att fabriken firar 200 år har Gustavsbergs Porslinsmuseum öppnat en utställning kallad *Dukat till fest! Porslinsriket 200 år*. Här kan man följa hur formgivningen förändrats över tid från 1800-talets serviser med eleganta mönster till exempelvis Wilhelm Kåges, Stig Lindbergs och Karin Björquists ikoniska verk.

Carola Hermelin

Till vänster Stig Lindbergs fat *Karneval* och två av Lisa Larsons *ABC-flickor*.

Nobelprismuseet

Den sista september ordnar Resegruppen ett besök på Nobel Prize Museum. Museet öppnades 2001 i Børs-huset i Gamla Stan, där det fortfarande ligger. Därmed firades också 100-årsjubileet av den första Nobelprisutdelningen 1901.

I en intervju med museichefen Erika Lanner får jag veta att ett stort antal besökare hittar till museet varje år, mest turister, men i ökande omfattning också inhemska

besökare, som skolklasser och universitetsstudenter. Och nu också USUs medlemmar.

På museet finns en permanentutställning – "Saker som förändrar världen" – där man visar föremål, donerade av nobelpristagare; föremål som alla bär en egen historia. Man har också 3–4 tillfälliga utställningar, just nu "Bekämpa sjukdom", som bygger på tre filmer med beskrivningar av olika medicinska teman och hur människor påverkas av de medicinska åtgärderna.

Kristina Söderlind Rutberg

I Programbladet finns en komplett information om aktiviteterna och om anmälningsförfarande och betalning.

Kalendarium

23 aug.	Opera på Skäret: Turandot
27 aug.	Linnéträdgården och Linnémuseet
3 sept.	Artipelag: Lars Wallin
17 sept.	Stadsvandring: Studentnationer
30 sept.	Nobel Prize Museum
9 okt.	Bildföreläsning: Dolda rum i Uppsala
16 okt.	Flygvapenmuseum i Linköping
17 okt.	Gustavsbergs Porslinsmuseum
8 nov.	Kungliga Operan: Rusalka
20 nov.	The Viking Museum

23 aug. Opera på Skäret: Turandot

Föreställningen börjar kl. 15.00 och lunchbuffé före föreställningen ingår, liksom smörgås med vatten och kaffe innan hemfärden.

Tider: Lördag 23 augusti. Avfärd från Stationsgatan Hpl E3 kl. 9.30 och åter i Uppsala ca kl. 22.30.

Pris: 2 000 kr.

Ansvariga: Anki Mattisson, 070-978 15 32, och Eva Carlestål, 070-826 77 30.

Öppen anmälan: Måndag 26 maj t.o.m. söndag 1 juni.

Lottning: Måndag 2 juni, därefter direktanmälan.

27 aug. Linnéträdgården och Linnémuseet

Guidad visning av trädgården och Linnés hem, numera museum. Efter visningen kaffe med bulle på caféet i trädgårdens besöksaviljong.

Tider: Onsdag 27 augusti. Samling vid ingången till Linnéträdgården på Svartbäcksgatan 27 kl. 16.30.

Pris: 240 kr.

Ansvarig: Anki Mattisson, 070-978 15 32.

Öppen anmälan: Torsdag 14 aug. t.o.m. onsdag 20 aug.

Lottning: Torsdag 21 aug., därefter direktanmälan.

3 sept. Artipelag: Lars Wallin Atelier, 35 Years of Fashion Stories

Tider: Onsdag 3 september. Avfärd från Stationsgatan Hpl E3 kl. 9.30 och åter i Uppsala ca kl. 16.00.

Pris: 850 kr. Lunch ingår.

Ansvariga: Jeanette Backman, 070-381 98 02, och Mia Virving, 070-968 76 36.

Öppen anmälan: Tisdag 27 maj t.o.m. måndag 2 juni.

Lottning: Tisdag 3 juni, därefter direktanmälan.

17 sept. Stadsvandring: Uppsalas studentnationer

Tider: Onsdag 17 september. Samling på grusplanen framför Östgöta nation, Trädgårdsgatan 15 kl. 14.00. Avslutning vid Gotlandsparken, nedanför Gotlands nation, Östra Ågatan 13.

Tillgänglighet: Rätt plan mark.

Pris: 175 kr.

Ansvarig: Jeanette Backman, 070-381 98 02.

Öppen anmälan: Tisdag 26 aug. t.o.m. måndag 1 sept.

Lottning: Tisdag 2 sept., därefter direktanmälan.

30 sept. Nobel Prize Museum: Nobelpris som förändrat världen

Tider: Tisdag 30 september. Avfärd från Stationsgatan Hpl E3 kl. 9.45 och åter i Uppsala ca kl. 16.00.

Pris: 790 kr. Lunch ingår.

Ansvariga: Eva Carlestål, 070-826 77 30, och Jeanette Backman, 070-381 98 02.

Öppen anmälan: Tisdag 9 sept. t.o.m. måndag 15 sept.

Lottning: Tisdag 16 sept., därefter direktanmälan.

9 okt. Dolda rum i Uppsala – bildföreläsning

Tider: Torsdag 9 oktober kl. 14.30–15.30, aulan Storgatan 11.

Pris: 100 kr.

Ansvariga: Jeanette Backman, 070-381 98 02, och Mia Virving, 070-968 76 36.

Öppen anmälan: Tisdag 16 sept. t.o.m. måndag 22 sept.

Lottning: Tisdag 23 sept., därefter direktanmälan.

16 okt. Flygvapenmuseum i Linköping

Tider: Torsdag 16 oktober. Avfärd från Stationsgatan Hpl E3 kl. 7.45 och åter i Uppsala ca kl. 19.00.

Pris: 750 kr. Lunch ingår.

Ansvariga: Jan Frisk, 070-514 63 26, och Conny Larsson, 070-336 34 40.

Öppen anmälan: Torsdag 25 sept. t.o.m. onsdag 1 okt.

Lottning: Torsdag 2 okt., därefter direktanmälan.

17 okt. Gustavsbergs Porslinsmuseum och Porslinsfabrik

Tider: Fredag 17 oktober. Avfärd från Stationsgatan Hpl E3 kl. 9.15 och åter i Uppsala ca kl. 16.00.

Pris: 895 kr. Lunch och busskaffe ingår.

Ansvariga: Carola Hermelin, 076-777 07 71, och Jeanette Backman, 070-381 98 02.

Öppen anmälan: Tisdag 23 sept. t.o.m. måndag 29 sept.

Lottning: Tisdag 30 sept., därefter direktanmälan.

8 nov. Kungliga Operan: Rusalka

Tider: Lördag 8 november. Avfärd från Stationsgatan Hpl E3 kl. 13.00 och åter i Uppsala ca kl. 19.30.

Pris: 1 100 kr.

Ansvarig: Lena Ahnlund.

Öppen anmälan: Tisdag 26 aug. t.o.m. måndag 1 sept.

Lottning: Tisdag 2 sept., därefter direktanmälan.

20 nov. The Viking Museum

Tider: torsdag 20 november. Avfärd från Stationsgatan Hpl E3 kl. 9.00 och åter i Uppsala ca kl. 16.00.

Pris: 780 kr. Lunch ingår.

Ansvariga: Hans Svensson, 070-699 48 07, och Eva Carlestål, 070-826 77 30.

Öppen anmälan: Tisdag 28 okt. t.o.m. måndag 3 nov.

Lottning: Tisdag 4 nov., därefter direktanmälan

Uppsala Senioruniversitet
Bergsbrunnagatan 1
753 23 Uppsala

B Posttidning

Skrivarstugan

Nya Besökare

Ulla tittar vädjande på din dotter och säger: "Försök att komma i tid den här gången.

Jag väntar på dig utanför och så går vi in tillsammans."

"Ja, jag lovar", säger den tonåriga dottern med en lätt ton av klagande i rösten.

Det är söndag och de skall tillsammans gå och se en film de väntat på ganska länge och med skådespelare de båda tycker om.

Nu står Ulla utanför biografen på gatan, vädret är soligt och luften är hög och klar, det är tydligt att hösten kommit. Hon kommit i god tid och har redan väntat en stund. Hon börjar känna en värk i ryggen och vet att hon behöver sätta sig och vila lite. Hon ser sig om efter något att sätta sig på. Hon ser inga soffor utanför biografen men tvärs över gatan finns ett staket i lagom höjd för att hon skall kunna sitta där en stund. Biografbiljetterna har hon printat ut hemma och pappret börjar mjukna i hennes varma hand. Hon tittar på klockan och ser att det är 15 min kvar innan filmen skall börja.

Hon ser ett ungt par gå in genom dubbeldörrarna, de håller varandra i handen och pratar lågmält med varandra. Hon ser tre unga pojkar komma skrattandes utefter gatan och de går också in genom dubbeldörrarna. En ensam kvinna stannar till vid affischerna utanför biografen, hon tittar noga på anslaget över filmerna som visas och tiderna. Sedan går hon vidare.

Ulla tittar igen på klockan och ser att nu är det bara 10 min kvar innan filmen börjar. Var håller dottern hus? Ulla känner irritationen komma i kroppen. Staketet hon sitter på är riktigt obekvämt och hon reser sig upp, går över gatan in på biografen och ser sig om för att hitta en stol eller soffa att sitta på. Hon har aldrig varit på den här biografen tidigare. Det finns en soffa ganska nära ett fönster och hon går raskt fram och sätter sig där. Nu har hon uppsikt både på gatan, för att kolla när dottern kommer och även uppsikt mot ingången till den biosalong där hon tror filmen skall visas. Flera personer kommer nu och går in i biografen. Hon reflekterar över att det verkar som om filmen intresserar en bred publik, det är både yngre och äldre som kommer in.

Dörren till salongen har nu öppnat och många går in för att hitta sina platser. Musiken från reklamfilmerna hörs ända ut dit där Ulla sitter. Hon är nu riktigt irriterad och börjar fundera på att gå in själv och lämna dotterns biljett

Biograf Royal, Motala. Källa: motalasjostad.se

i biljettluckan, hon kan hämta sin biljett där och komma när hon vill. Ulla tar upp telefonen och slår numret till dottern och precis då ser hon genom fönstret en välbekant siluett ute på gatan. Äntligen, där kommer dottern.

"Äntligen kommer du varför är du så sen", Ulla kan inte hålla inne med sin frustration och irritationen hörs tydligt i hennes röst, hon pratar också betydligt högre än hon brukar.

"Mamma, där är du" ropar dottern som är tydligt andfådd och har svårt att prata samtidigt som hon springer fram till Ulla. "Mamma, varför står du här, det är inte rätt biograf. Gud, vad jag har letat efter dig och varför svarar du inte i telefonen?"

"Men jag har biljetter hit." Ulla försvarar sig.

"Nej, det har du inte, det är biljetter till biografen runt hörnet, läs på biljetten." Dottern drar i Ullas jackärm, "Kom skynda dig, vi hin- ner att bli besökare på den riktiga biografen."

Eva Andreassen